

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

Klavírní sonáty Wolfganga Amadea Mozarta

bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. MgA. Libuše Tichá, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Vít Gregor, Ph.D.

Vypracoval: Feng-Yu Lin

Obor: Hudební výchova a hra na nástroj se zaměřením na vzdělání

V Praze 2012

Prohlášení

Prohlašuji a svým podpisem stvrzuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma Klavírní sonáty Wolfganga Amadea Mozarta vypracoval samostatně. Při práci jsem nepoužil jiných zdrojů, než uvádím v seznamu literatury.

V Praze

.....

podpis

Poděkování

Srdečně děkuji **Doc. MgA. Libuši Tiché, Ph.D.** za odborné vedení a cenné rady, zejména za neocenitelné vhledy do hudby a její interpretace.

Děkuji svému příteli Bc. Josefu Novému, své přítelkyním Bc. Marii Magdaleně Nicolau a Bc. Lucii Žárové za jejich odborné jazykové rady.

Děkuji všem přátelům i kolegům, kteří mě inspirovali svým hudebním projevem, svou znalostí a zkušeností k napsání této práce.

Autorský abstrakt

Záměrem této bakalářské práce je proniknout hlouběji do Mozartovy hudby komponované pro klavír. Pro analýzu jeho kompozičního stylu a zákonitosti interpretace jeho skladeb jsem si zvolil dvě klavírní sonáty. Ty jsem analyzoval z hlediska formálního a současně jsem se zamýšlel nad aspekty jejich interpretace. Tyto formální a interpretační rozbory jsem vložil do souvislosti s Mozartovým životem a dílem.

Author's summary

The aim of this bachelor thesis is to delve deeper into the music of Mozart's piano compositions. I have chosen two piano sonatas for the analysis of his compositional style and patterns of interpretation of his pieces. While making the formal analysis of the chosen compositions I've as well pondered over the aspects of their interpretation. These formal and interpretative analysis advocated in the context of Mozart's life and works.

Obsah

	strana
Úvod	6
1. Rodina W. A. Mozarta	7
1.1 Předkové	7
1.2 Otec - Leopold Mozart	7
1.3 Sestra - Maria Anna Mozartová	8
2. Život, tvorba a koncertní cesty	9
3. Klavírní sonáty	18
3.1 Soupis všech klavírních sonát W. A. Mozarta	18
3.2 Formální členění	19
3.3 Obvyklá tempa jednotlivých vět	20
3.4 Volba tónin	21
3.5 Volba taktů a výrazových označení	23
4. Charakter hudby	24
4.1 Klavír a Mozartova klavírní hudba	24
5. Klavírní sonáta KV 330, C dur	26
5.1 Allegro moderato	26
5.2 Andante cantabile	30
5.3 Allegretto	32
6. Klavírní sonáta KV 331, A dur	34
6.1 Andante grazioso	34
6.2 Menuetto – Trio	40
6.3 Allegretto	42
Závěr	44
Prameny a literatura	45
Přílohy	
Evidenční list	

Úvod

Termín „sonáta“ se objevil v počátku 17. století a existuje až dodnes. Vývoj této hudební formy byl velice dlouhý. Teprve v době hudebního klasicismu, kdy žil Josef Haydn (1732 – 1809), Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791) a Ludwig van Beethoven (1770 – 1827) tato hudební forma dosáhla svého vrcholu: forma byla zafixovaná, obsah byl rozšířen a stala se nejčastěji používanou formou v tehdejší době. Velká část skladeb byla psána v této formě, jak pro sólový nástroj, tak i pro komorní i koncertantní obsazení.

Ačkoli Wolfgang Amadeus Mozart žil necelých 36 let, napsal přes 600 skladeb. Z toho 41 symfonií, 22 oper, řadu koncertů, značný počet skladeb komorních a také velké množství vokálně orchestrálních děl. Josef Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart a Ludwig van Beethoven patří ke třem nejvýznamnějším představitelům období klasicismu a reprezentují tzv. vídeňskou školu. Tito tři hudební velikáni napsali sonáty jak pro klavír, tak i pro housle a jiné nástroje. J. Haydn napsal 56 klavírních sonát, L. van Beethoven zkomponoval 32 klavírních sonát a W. A. Mozart 18 klavírních sonát. Ačkoli jich Mozart napsal jen osmnáct, rozsah všech jeho komorních, koncertantních a symfonických skladeb psaných v sonátové formě, je obrovský.

V prvních dvou kapitolách autor popisuje rodinný původ W. A. Mozarta a následně se věnuje nejdůležitějším životním a hudebním událostem W. A. Mozarta.

V třetí kapitole je uveden soupis všech Mozartových klavírních sonát. V dalších kapitolách se autor věnuje formální a interpretační analýze sonát KV 330 a KV 331. Formální a interpretační analýza těchto dvou sonát napomáhá k pochopení díla a k jeho celkové interpretaci.

1. Rodinné pozadí W. A. Mozarta

W. A. Mozart se narodil 27. ledna 1756 v ulici Getreidegasse v Salcburku. Jeho otec Leopold Mozart (1719 -1787) byl dvorním skladatelem, matka se jmenovala Anna Marie Mozartová (1720 – 1778). Dalším členem rodiny byla nejstarší dcera Maria Anna (1751 – 1829), které přezdívali Nannerl (česky Nanyinka). Leopoldu Mozartovi a Anně Marii Mozartové se narodilo sedm dětí, ale přežily jen dvě. Mozartovo celé křestní jméno je: *Johannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus*. První dvě křestní jména dostal podle sv. Jana Chrysostoma. Poslední křestní jméno Theophilus, mu bylo dáno podle Wolfgangova kmotra – Johanna Theophila Pergmayra. V latinském jazyce je jméno Theophilus překládáno jako Amadeus. Mozart si toto jméno později sám upravil na Amadé či Amadeo, jako Amadeus nikdy nevystupoval. Toto jméno používal po celý svůj život, někdy však používal také německou verzi jména Gottlieb.

1.1 Předkové

Předky rodiny Mozartů můžeme v Německu vypátrat již od 14. století. Oficiálně se s příjmením Mozart můžeme setkat již v roce 1486, kdy v německé oblasti Augsburgu žil jistý Ändris Motzhart. Podle *The New Grove Dictionary of Music and Musicians* zmínky o tomto příjmení však existují ještě dřív, a to konkrétně roku 1331, kdy v německé obci Fischach žil zedník jménem Heinrich Motzhart.

Dřívější Mozartovi předkové byli zedníci, stavitelé, řemeslníci a sochaři. Wolfgangův pradědeček David Motzhart (1620 - 1685) byl zedníkem, dědeček Johann Georg Motzhart (1679 - 1736) byl knihařem v Augsburgu. Předkové ze strany Wolfgangovy matky byli většinou ze Salcburského regionu a většina z nich měla nižší měšťanské povolání.

2.2 Johann Georg Leopold Mozart

Johann Georg Leopold Mozart se narodil roku 1719 v Augsburgu a zemřel roku 1787 v Salcburku. Byl synem knihaře. Ve svém mládí získal od jezuitů jak své základní všeobecné vzdělání, tak i vzdělání hudební. Po smrti svého otce se Leopold Mozart přestěhoval v roce 1737 do Salcburku a vstoupil na Salcburskou univerzitu. Zde studoval teologii, podle přání svých rodičů a zároveň filosofii a práva. O dva roky později byl Leopold vyhozen z univerzity kvůli mnoha absencím. Po roce 1739 se Leopold stal hudebníkem hraběte Johanna Thurn-Valsassina und Taxis. V roce 1743 se na doporučení hraběte stal čtvrtým houslistou dvorního orchestru hraběte Leopolda Antona von Firmiana, který byl tehdy salcburským knížetem a arcibiskupem. Kromě práce dvorního houslisty Leopold Mozart učil členy salcburského chlapeckého sboru hrát na housle a na varhany.

Díky zaměstnání u dvora začal mít Leopold stabilní příjem a v roce 1747 se oženil s Annou Marií Pertl, která pocházela z rakouského města St. Gilgena. V roce 1756, kdy se narodil jeho poslední syn Wolfgang, vydal Leopold své teoretické dílo se zaměřením na hru na housle „*Versuch einer gründlichen Violinschule (Pokus o důkladnou houslovou školu)*“. Po vydání v německém jazyce byla tato publikace okamžitě přeložena do holandštiny a francouzštiny a stala se jednou z nejčastěji užívaných houslových škol druhé poloviny 18. století. Díky tomuto dílu se Leopold stal známým hudebníkem po celé Evropě. V roce 1758, když byly Wolfgangovi dva roky, Leopold postoupil do pozice druhého houslisty dvorního orchestru a roku 1763 se stal zástupcem dvorního kapelníka.

Kromě této proslulé houslové školy zkomponoval Leopold Mozart také hodně skladeb duchovních, symfonie, serenády, divertimenta, koncerty a také skladby komorní. Dodnes je Leopold Mozart známý především tím, že odhalil hudební talent svých dvou dětí – Nannerl Mozartové a W. A. Mozarta. Leopold se začal pilně věnovat jejich hudebnímu vzdělání zhruba po roce 1760, když zjistil, že jeho syn má výjimečné hudební nadání.

1.3 Maria Anna Walburga Ignatia Mozartová

Maria Anna Walburga Ignatia Mozartová se narodila v červenci roku 1751 v Salcburku a zemřela též v Salcburku dne 29. října 1829, jako starší a jediná sestra Wolfganga Amadea Mozarta. Dodnes se jí přezdívá Nannerl (Nanyinka). Byla jednou ze dvou dětí Leopolda a Anny Marie Mozartových, které přežily. Nannerl dostala první hudební lekce od svého otce v sedmi letech (1758) a byla také považována za zázračné dítě jako její mladší bratr Wolfgang. Hudebního turné Mozartovy rodiny se Nannerl zúčastnila čtyřikrát.

Od roku 1769 Nannerl zůstávala se svou matkou Annou Marií v Salzburgu a vykonávala hudební činnost pouze doma. Pokoušela se komponovat, ale žádné její dílo se nedochovalo, zatímco Wolfgang, jako skladatel a hudební virtuos, sklízel úspěchy v zahraničí.

Ve svých třiatřiceti letech – 23. srpna 1784 se Nannerl vdala za úředníka Johanna Baptista von Berchtolda ze Sonnenburgu a později se jím narodily 3 děti. Po smrti svého manžela v roce 1801 se Nannerl vrátila do Salcburku se svými dětmi a vyučovala hru na klavír. Roku 1825 oslepla a její život se začal rozpadat. Podle Vincenta a Mary Novellových byla „osamělá, mdlá, vyčerpaná, slabá a skoro němá“.¹

¹ Maria Anna (Walburga Ignatia) Mozart. GROVE, George a Stanley SADIE. *The New Grove dictionary of music and musicians*. Washington, D.C.: Grove's Dictionaries of Music, 1980, s. 680. ISBN 0333231112.

2. W. A. Mozart – jeho život a cestování

Od samého narození byl W. A. Mozart svým otcem považován za unikátní dítě.² Jako ostatní děti byl malý Wolfgang také hravý, ale ve skutečnosti v něm bylo něco mimořádného – zázračné nadání pro hudbu. Jeho otec Leopold Mozart, jako hudebník a pedagog hudby, si toho samozřejmě všiml a začal ho hudbě učit. Na několika skladičkách v notovém sešitu jeho sestry Nannerl³ si Leopold poznamenal, že Wolfgang se jim již naučil.⁴ Kromě vynikající schopnosti učení hry na nástroj, Wolfgang v pěti letech také projevil svůj talent pro kompozici⁵ a v září téhož roku uskutečnil své první veřejné vystoupení na Salcburské univerzitě.

Jako ostatní rodiče neviděl Leopold nic nevhodného na předvádění velkého talentu svého syna⁶ a 12. ledna 1762 vzal své dvě děti na třítydenní zájezd do Mnichova, kde hráli na cembalo pro bavorského šlechtice. Tehdy W. A. Mozart poprvé vycestoval.

O půl roku později, 18. září 1762, Mozartovi vyrazili na první koncertní turné (18. 09. 1762 – 05. 01. 1763). Tentokrát jeli všichni, včetně matky Anny Marie, a celá rodina se vydala do Vídně. Během cesty se zastavili v Pasově a Linci, aby oba mladí umělci zahráli místním šlechticům, kteří pro ně uspořádali koncerty. Během pobytu ve Vídni rodina Mozartových též přijala pozvání maďarského mecenáše a jela v prosinci do Bratislavy. Později se 5. ledna 1763 celá rodina vrátila do Salcburku.

Mladý Mozart byl především znám svými mimořádnými hudebními dovednostmi. Ve velmi mladém věku již uměl výborně hrát na všechny možné nástroje, improvizovat v různých žánrech, tóninách, doprovázet z not, hrát na cembalo s látkou kryjící klaviaturu, přidat bas danému hudebnímu tématu a vyjmenovat všechny noty, které slyšel. V sedmi letech (1763) již dokázal hrát se svým otcem a jeho přítelem přímo z not na housle, na které se předtím nikdy neučil.

Mozartovi vyrazili na druhé koncertní turné (9. června 1763 – 29. nebo 30. listopadu 1766). Záměrem tohoto tříletého turné bylo během naplánované cesty navštívit všechna významná hudební centra a předvést se významným šlechticům, kteří je bohatě odměňovali.

² WEISS, David. *Mozart: člověk a génius*. Praha: ODEON, 1977.

³ *Nannerl Notenbuch*. Je to vlastně cyklus skladeb, který Leopold Mozart původně napsal se zaměřením na hudební vzdělání své dcery Nannerl.

⁴ CHEN, Ming-Mei. *Mo zha te gang qin yin yue yan jiu*. Taiwan: Quan yin yue pu chu ban she, 1986, s. 21. ISBN 4717769100655.

⁵ Napsal své první 2 skladičky K1a Andante, a K1b Allegro. Možná s pomocí Leopolda Mozarta. GROVE, George a Stanley SADIE. *The New Grove dictionary of music and musicians*. Washington, D.C.: Grove's Dictionaries of Music, 1980, s. 681. ISBN 0333231112.

⁶ GROVE, George a Stanley SADIE. *The New Grove dictionary of music and musicians*. Washington, D.C.: Grove's Dictionaries of Music, 1980, s. 681. ISBN 0333231112.

První zastávka byla v Mnichově, druhá v Augsburgu, kde se Leopold Mozart narodil. Tady Mozartovi uspořádali 3 veřejné koncerty. Třetí zastávka byla v Ludwigsburgu, kde hráli vévodovi Württembergovi. Namísto setkání s vévodou se však seznámili s vévodovým kapelníkem Niccolem Jommellim (1714 - 1774) a houslistou Pietrem Nardinim (1722 – 1793). Pokračovali cestou do Schwetzingenu a dne 18. července zahráli kurfiřtovi Palatinu Carlu Theodorovi v jeho letohrádku. Později jeli do Mohuče (německy Mainz), kde také uspořádali koncert. Po návštěvě v Mohuči vyrazili Mozartovi ještě do Frankfurtu, Koblenze, Cách (německy Aachen) a Bruselu.

Do Paříže se dostavili 18. listopadu 1763 a zůstali zde pět měsíců. Během pětiměsíčního pobytu v Paříži strávili Mozartovi dva týdny na konci téhož roku v malém městečku Versailles poblíž Paříže, kde zahráli francouzskému králi Ludvíkovi XV., dne 1. ledna 1764. Kromě vystoupení před francouzským králem pořádali Mozartovi v Paříži různá veřejná a soukromá vystoupení. Zároveň se také seznámili s několika hudebníky, např. s německým skladatelem Johannem Schobertem (1720 – 1767), který Mozarta velice inspiroval. V Paříži byly také vydány Mozartovy sonáty pro klavír a housle (KV 6, KV 7, KV 8 a KV 9) a symfonie (KV16, KV19, KV19a). Mozartovi odjeli z Paříže a pokračovali do Londýna v dubnu 1764. V Anglii žili 15 měsíců.

Během svého pobytu v Londýně se Mozartovi setkali s anglickým králem Jiřím III. i jeho dvorními hudebníky a malému Wolfgangovi byly dávány dvorními hudebníky různé těžké hudební testy k ověření Wolfgangova hudebního talentu. Mozartovi se v Londýně mimo jiné též setkali s Johannem Christianem Bachem (1735-1782) a rychle se s ním spřátelili. Wolfgang zde skládal své další symfonie.⁷

Po patnáctiměsíčním pobytu v Londýně Mozartovi pokračovali svou cestu dál. Projeli Canteburym, Doverem, Calaisem, Lillem, Ghentem, Antwerpem a dne 10. Září 1765 přijeli do Haagu. V Haagu byly vydány Wolfgangovy další symfonie a nové sonáty pro klavír a housle.⁸

V lednu 1766 jeli dále. Vystoupili v Amsterdamu, Utrechtu a Antverpách v Nizozemsku, pak přes Brusel dorazili opět do Paříže, kde strávili dva měsíce. 30. listopadu se vrátili z Paříže do Salcburku napříč Dijonem, Lyonem, Lausanne, Curychem, Donauschingenem, Dillingenem, Augsburgem a Mnichovem.

Po návratu zůstali Mozartovi v Salcburku devět měsíců a Wolfgang od svého otce dostával lekce hudební, jazykové (latina, francouzština, angličtina), dokonce i lekce matematiky a různé jiné lekce vzdělávací. Tehdy Wolfgang napsal své první operní dílo – Apollo et

⁷ KV16, KV19, KV19a.

⁸ Symfonie: KV22. Sonáty: KV26, KV27, KV28, KV29, KV30 a KV31.

Hyacinthus (KV38) v latinském jazyce.

V září 1767 se Mozartovi vydali na cestu do Vídně. Celá rodina přijela do hlavního říšského města v době, kdy na neštovice zemřela samotná arcivévodkyně. Aby ochránili své zdraví před touto chorobou, jeli Mozartovi 26. října do Brna a Olomouce. Nannerl a Wolfgang onemocněli neštovicemi v Olomouci, naštěstí však nebyl průběh jejich nemoci vážný. Později vystoupili na koncertě v Brně. Do Vídně se vrátili až 10. ledna 1768. Třináctiletý Wolfgang tehdy zkomponoval dvě opery a tři symfonie⁹. Domů do Salcburku se Mozartovi vrátili 5. ledna 1769 a o 10 měsíců později byl mladý Wolfgang jmenován čestným kapelníkem tehdejšího arcibiskupa Salcburku – Sigismunda von Schrattenbacha.

Zatímco se W. A. Mozart se svým otcem vydali 13. prosince 1769 na cestu do Itálie, jeho matka a sestra Nannerl zůstaly v Salzburgu. Otec a syn navštívili Innsbruck v Rakousku, v Itálii Rovereto, Veronu, Mantovu, Cremonu a 23. ledna 1770 se dostali do Milána, kde se seznámili se skladatelem Giovannim Battistou Sammartinim (1698-1775) a Niccolem Piccinnim (1728-1800). Dále Mozartovi pokračovali cestu přes Lodi, Parmu a dne 24. března dorazili do Boloně, kde strávili 5 dní, vystoupili na koncertě, navštívili hudebního teoretika a skladatele Giovanniho Battistu Martiniho a setkali se se slavným kastrátem Farinellim (1705-1782). Později ve Florencii se setkali s Giovannim Manzuolim (1720-1782) a mladým skladatelem Thomasem Linleym ml. (1756-1778). Do Říma přijeli Mozartovi 10. dubna 1770¹⁰. Od 14. dubna do 25. června zůstali v Neapoli. Později, když se Mozartovi vrátili do Říma, byl Wolfgangovi udělen papežský rytířský řád.

10. července 1770 se Mozartovi rozloučili s Římem a směřovali svou cestu do Boloně přes Loreto, Spoleto a Rimini a později, 18. října 1770, se dostali z Boloně do Milána, kde zůstali až do ledna roku 1771. Poté cestou z Milána domů do Salcburku absolvovali další návštěvy a vystoupení v Turíně, v Benátkách, v Padově a ve Veroně. Domů se otec a syn vrátili 28. března 1771 a Wolfgang musel co nejdříve začít skládat nově domluvená díla pro různé události v Padově a Miláně.

Wolfgangova druhá návštěva v Itálii se uskutečnila v druhé polovině roku 1771, kdy se s ním opět vydal i Leopold. Nejprve se oba Mozartové zastavili 21. srpna v Miláně a Wolfgang dokončil za měsíc partituru pro operní dílo *Ascanio in Alba* (KV111. 23. září 1771). Pak oba zůstali v Miláně až do 5. prosince. Během té doby se Wolfgang pokusil zažádat o pracovní úvazek u arcivévodky Ferdinanda (1754-1806),¹¹ ale žádost neuspěla.

⁹ Opera buffa – *Le finta semplice*(KV51), a singspiel *Bastien und Bastinne*(KV50). Symfonie KV76, KV 43 a KV45.

¹⁰ Wolfgang tehdy měl šanci slyšet *Miserere* od Gregoria Allegria (1582-1652) v Sixtinské kapli. A Wolfgang sám dokázal tu skladbu z paměti po prvním poslechu.

¹¹ Ferdinand Karel Habsbursko-Lotrinský, syn císařovny Marie Terezie.

Mozartovi se vrátili do Salcburku dne 15. prosince 1771. Právě jeden den po návratu Mozartových zesnul arcibiskup Zikmund ze Schrattenbachu (1698-1771), který býval k rodině Mozartově tolerantním zaměstnavatelem navzdory časté a dlouhodobé Leopoldově nepřítomnosti.

Po smrti arcibiskupa Zikmunda nastoupil na jeho místo 14. března 1772 Hieronymus von Colloredo (1732-1812), pro kterého Wolfgang zkomponoval a vykonal nové operní dílo *Il sogno di Scipione* (KV126) a arcibiskup Colloredo ode dne 9. července téhož roku oficiálně zaměstnal Wolfganga Amadea Mozarta jako koncertního mistra s platem 150 zlatých.

24. října 1772 Leopold a Wolfgang vykonali další cestu do Milána, kde byla provedena jeho nová opera *Lucio Silla* (KV135). Mezitím chtěl Leopold najít svému synovi zaměstnání mimo Salcburk, ale neúspěšně. Mozartovi se vrátili domů 13. března 1773. V létě téhož roku, z důvodu nespokojenosti se svým zaměstnáním u arcibiskupa Colloreda a vyhledávání lepších možností, se Wolfgang rozhodl odjet se svým otcem do Vídně, kde napsal několik známých skladeb včetně dvou smyčcových kvartetů KV 168 a KV 172. Ačkoli byly Mozartovy skladby ve Vídni populární, Mozart nebyl při hledání zaměstnání úspěšný, proto se v září 1773 vrátil opět do Salcburku.

Na konci roku 1774 Mozartovi ještě jednou odcestovali do Mnichova, kde Wolfgang vytvořil své první klavírní sonáty (KV279-284) a sklídl velký úspěch se svou operou *La finta giardiniera*. Mozartovi zůstali v Mnichově až do března 1775 a potom se vrátili do Salcburku. Od roku 1775 do roku 1777 Mozart pobýval ve svém rodišti. Během těchto dvou let byl Mozart skladatelsky velmi plodný. Napsal řadu houslových koncertů (KV 207, KV 211, KV 216, KV 218, KV 219), klavírních koncertů (KV 242, 246), divertiment a mnoho dalších duchovních děl.

V roce 1777 dal jednadvacetiletý Mozart salzburskému arcibiskupu Colloredovi výpověď, se svou matkou odjel ze Salcburku a dne 30. října 1777 dorazil do Mannheimu.

Mozart se v Mannheimu rychle spřátelil s dvorním koncertním mistrem Johannem Christianem Cannabichem (1731-1798) a dvorním kapelníkem Ignácem Holzbauerem (1711-1783), kteří zaujali Mozarta skladbami zkomponovanými pro mannheimský orchestr.¹² Mozart byl inspirován skladbami, které hrál mannheimský orchestr a pod vlivem této hudby složil několik koncertantních a komorních skladeb a napsal také dvě klavírní sonáty s prvky mannheimské školy (KV 309, KV 311).

¹² Hudební sloh či kompoziční styl tehdejšího mannheimského orchestru se nazývá Mannheimská škola. Její představitelé byli Jan Václav Stamic (1717-1757), František Xaver Richter (1709-1789), Christian Cannabich aj.

V průběhu svého pobytu v Mannheimu se Mozart zamiloval do šestnáctileté sopranistky Aloysie Weberové, ale tohoto vztahu se musel vzdát kvůli zásadnímu nesouhlasu svého otce. Mozart také požádal tehdejšího kurfiřta Karla Theodora o post ve dvorní kapele, ale neuspěl. S matkou odjeli 14. března 1778 z Mannheimu a dostali se 23. března do Paříže.

Jako při většině svých předchozích cest do zahraničí si Mozart chtěl najít lepší zaměstnání v Paříži, ale hledání se opět nepodařilo. Mimo hledání postu na pařížském dvoře se Mozart také věnoval kompozici. Napsal řadu významných skladeb např. *symfonii D dur* (KV 297), *koncert pro flétnu a harfu C dur* (KV 299) a *klavírní sonátu a moll* (KV 310) aj. Během zdejšího pobytu se Mozart podruhé setkal s Johannem Christianem Bachem – přítelem, kterého si velice vážil po celý svůj život.

Kromě neúspěšného hledání pracovního místa při pobytu v Paříži zasáhla Mozarta nejbolestivější rána v jeho životě – jeho matka Anna Maria Mozartová zemřela dne 3. července 1778. Po úmrtí své matky se Mozart vrátil do Salcburku v lednu 1779, kde začal opět sloužit jako koncertní mistr, skladatel a varhaník na salcburském dvoře. Kromě tohoto dvorního zaměstnání se Mozart také věnoval kompozici. Napsal velké množství chrámových děl, mezi kterými je nejznámější *Korunovační mše* (KV 317) a mše *Missa Solemnis C dur* (KV 337).

V létě roku 1780 Mozart dostal z Mnichova zakázku na operu *Idomeneo, re di Creta*¹³ (KV 366). Okamžitě začal pracovat na této objednávce a 5. listopadu ji vzal s sebou do Mnichova. S touto operou měl Mozart úspěch. Kromě této opery napsal Mozart v Mnichově také další skladby např. kvartet F dur pro hoboj (KV 370) a klavírní sonáty (KV 330, KV 331, KV 332)¹⁴.

12. března 1781 byl Mozart salcburským arcibiskupem Colloredem povolán do Vídně, kde probíhaly oslavy nástupu císaře Josefa II.. Po oslavách se vrátili do Salcburku, kde se Mozart později dostal do střetu s Colloredem. 9. května. Mozart opět podal salcburskému arcibiskupovi výpověď a 9. června byl propuštěn. Přestěhoval se do Vídně a tam začal svůj samostatný život. Mozart se nejprve ubytoval u Weberových, které znal již z dřívějšího, a tentokrát se zamiloval do jejich čtvrté dcery Constanze. V září téhož roku se Mozart přestěhoval do jiné části města a začal bydlet ve Vídni natrvalo.

Mozart se živil, jako většina hudebníků, koncertním vystupováním, vyučováním hry na klavír a psaním skladeb na zakázku. Od května 1782 začal každou neděli chodit ke svému příteli Baronu Gottfriedu van Swietenovi vystupovat na koncertech a v této době také

¹³ Premiéra této opery byla 29. ledna 1781 v Mnichově.

¹⁴ GROVE, George a Stanley SADIE. *The New Grove dictionary of music and musicians*. Washington, D.C.: Grove's Dictionaries of Music, 1980. ISBN 0333231112

pracoval na zakázce německého singspielu¹⁵ *Die Entführung aus dem Serail* (Únos ze Serailu (KV 384), se kterým slavil úspěch po premiéře dne 16. července. Krátce po premiéře, dne 4. srpna 1782, se Mozart a Constanze vzali.

V tomto šťastném období napsal Mozart kromě operních děl ještě řadu komorních, orchestrálních, koncertantních a klavírních skladeb, např. kvintet Es dur pro lesní roh (KV 407), smyčcový kvartet G dur (KV 387), klavírní koncert A dur (KV 414), klavírní koncert F dur (KV413), sonátu B dur pro dva klavíry (KV 400) aj.

Roku 1783, po narození svého prvního dítě Raimunda Leopolda,¹⁶ se Mozart a Constanze v červenci vydali na cestu do Salcburku (zde byly vydány Mozartovy klavírní sonáty KV 330 – KV 332), aby Leopold poznal svou snachu. O tři měsíce později se Mozart a Constanze vrátili přes Linz (kde Mozart složil symfonii C dur KV 425 a klavírní sonátu B dur KV 333) do Vídně a zde pokračoval v učení hry na klavír, aby získal základní příjem pro svou novou rodinu.

Během roku 1784 byl Mozart velmi činný a ve své tvorbě plodný. V tomto roce se mu narodil druhý syn Carl Thomas Mozart (1784-1858). Kromě častých vystupování na koncertech, např. u hraběte Johanna Esterházyho nebo u ruského velvyslance, ještě vydal operu *L'oca del Cairo* (KV 422), napsal 6 klavírních koncertů (KV 449, KV 450, KV 451, KV 453, KV 456, KV 459), klavírní sonátu c moll (KV 457) a řadu dalších jiných skladeb.

V průběhu těchto let se Mozart během návštěv svého přítele a podporovatele Gottfrieda van Swietena¹⁷ seznámil s díly Johanna Sebastiana Bacha a Georga Friedricha Händela. Styl těchto barokních mistrů Mozarta velmi uchvacovaly a na jeho skladby, zejména jeho pozdní díla, měly patrný vliv. Mimo jiných hudebníků se Mozart během pobytu ve Vídni setkával s Josefem Haydnem. Oba skladatelé se velice obdivovali. Dne 15. ledna 1785 Mozart uspořádal soukromý koncert s představením svých 6 smyčcových kvartetů (KV 387, KV 421, KV 428, KV 458, KV 464 a KV 465) pro Haydna a později 1. září mu je věnoval. Haydn také nikdy neskřýval svou úctu k Mozartovi a nadšení pro jeho tvorbu.

V průběhu let 1785 -1786 pobýval Mozart většinou ve Vídni, pořádal koncerty a napsal skladby, např. orchestrální dílo *Maurerische Trauermusik* (KV 477), klavírní koncerty (KV 466, KV 467, KV 482, KV 488, KV 491, KV 503), fantasii c moll pro klavír (KV475), klavírní trio d moll (KV 442), klavírní kvartet g moll (KV 478), klavírní sonáty pro čtyři ruce (KV 497, KV 357), třetí větu Rondo pro klavírní sonátu F dur (KV 533/494), rondo D

¹⁵ Zpěvohra. Je to žánr opery, který obsahuje zpěv i mezi ním mluvené dialogy.

¹⁶ Narodil se 17. června 1783 ve Vídni. Zemřel 19. srpna, když byl Mozart na návštěvě v Salzburgu.

¹⁷ Gottfried van Swieten (1733-1803). Pracoval jako habsburský diplomat a úředník. Seznámil se s Mozartem již v roce 1768 když byli Mozartovi na svém turném po Evropě. Během své služby v Německu, Swieten si sbíral díla těch dvou výše uvedených barokních mistrů.

dur pro klavír (KV 485) a další pěvecké i církevní skladby. Krom toho Mozart ještě začal ve spolupráci s Lorenzem Da Pontem¹⁸, psát operu *Le nozze di Figaro* (*Figarova svatba*, KV 492), která byla velice úspěšná a oblíbená po své premiéře¹⁹ ve Vídni.

18. října 1786 se Mozartovi narodil třetí syn Johann Thomas Mozart²⁰. Ke konci roku byl Mozart pozván do Prahy, kam přijel 11. ledna 1787. Za čtyři týdny se vrátil z úspěšného pobytu zpět do Vídně. V dubnu Leopold Mozart vážně onemocněl a následně zemřel 28. května. Po úmrtí svého otce pokračoval Mozart v kompozici a vyučování hry na klavír. Jeden z jeho tehdejších žáků byl Jan Nepomuk Hummel (1778-1837). Tehdy ještě mladý Ludwig van Beethoven pravděpodobně též navštívil Mozarta, aby u něj bral hodiny.

Před uskutečněním svého druhého výjezdu do Prahy napsal Mozart kromě opery *Don Giovanni* ještě několik komorních děl, např. smyčcový kvintet C dur (KV 515), smyčcový kvintet g moll (KV 516) aj., serenádu G dur *Eine kleine Nachtmusik* (malá noční hudba, KV 525), divertimento *Ein musikalischer Spaß* (Hudební žert - KV 522).

Do Prahy se Mozart vydal dne 1. října 1787, vzal s sebou svou manželkou Constanze a domluvenou, ale ještě nedokončenou, operu *Don Giovanni* (KV 527)²¹. Do Prahy přijeli 4. října. Po tomto jednoměsíčním blahodárném a úspěšném pobytu v Praze se Mozartovi vrátili opět do Vídně 15. listopadu, kde zůstali až do 8. dubna 1789. Krátce po návratu do Vídně Mozart přijal nabídku dvorního postu jako *Kammermusicus* (dvorní hudebník) s platem 800 florinů. Přestože Mozart měl zaměstnání na vídeňském dvoře, finanční potíže jeho rodiny nezmizely.

Během roku 1788 až do počátku roku 1789 Mozart, jako dvorní hudebník, napsal řadu orchestrálních tanečních skladeb pro dvorní plesy (KV 534, KV 535, KV 536, KV 568). Kromě těchto tanečních skladeb Mozart ještě napsal symfonie (KV 543, KV 550, 551), komorní díla, např. tři klavírní tria (KV 542, KV 548, KV 564), klavírní sonáty (KV 545, KV 547a) a jeho tehdejší prioritou bylo především vypracování opery *Così fan tutte* (KV 584)

Brzy roku 1789 byl Mozart pozván knížetem Lichnowským na společný výjezd do Berlína. 8. dubna se vydali na cestu. Nejprve se krátce zastavili v Praze, kde Mozart navštívil své přátele a promluvil si s impresáři Guardasonim o možnosti nové zakázky na operu. Pak pokračovali do Drážďan v Německu, kde zůstali šest dní a Mozart tam koncertoval. Do Berlína přijeli přes Lipsko a Potsdam. Později se vrátili do Vídně 4. června. V létě Mozart i

¹⁸ Lorenzo Da Ponte (1749-1838). Původně se jmenoval Emanuele Conegliano. Byl italský básník a libretista. Napsal 3 libreta pro opery W. A. Mozarta (*Le nozze di Figaro*, *Don Giovanni* a *Così fan tutte*).

¹⁹ Vídeňská premiéra: 1. května 1786 ve vídeňském nar. divadle.

²⁰ Zemřel 15. listopadu 1786.

²¹ Premiéra: 29. října 1787, Nosticovo divadlo, Praha. Vídeňská premiéra: 7. května 1788.

Constanze onemocněla a Constanze se musela léčit v Badenu. Tehdy Constanze opět otěhotněla. Z důvodu nemoci se Mozartův finanční stav zhoršoval. Dne 16. listopadu se narodila první dcera (páté dítě) Anna Maria Mozartová, ale zemřela ve stejný den.

Mozartovo úsilí se během tohoto roku soustředilo na variace D dur pro klavír (KV 573), smyčcový kvartet D dur (575), německé tance (KV 571, KV 586, KV 587), menuety (KV 585), klarinetový kvintet A dur (KV 581), klavírní sonáty B dur a D dur (KV 570, KV 576) a hlavně, na operu *Così fan tutte* (KV 588), která byla premiérována 26. ledna 1790.

Téměř o měsíc později po premiéře *Così fan tutte* Mozartovi zemřel zaměstnavatel císař Josef II. dne 20. února 1790. Mozart toužebně požádal o post zástupce dvorního kapelníka, ale nepodařilo se mu toto místo získat. Později v září jel Mozart do Frankfurtu na korunovační slavnosti nového císaře Leopolda II a koncertoval během tamějšího krátkodobého pobytu. Při své cestě zpět do Vídně Mozart koncertoval v Mohuči (německy Mainz), potom v Mnichově a domů se vrátil 10. listopadu. Se svým přítelem Josefem Haydnem se Mozart 15. prosince rozloučil natrvalo.

Kromě opery *Così fan tutte* mezi Mozartovy výraznější skladby během roku 1790 patří ještě smyčcové kvartety (KV 593, KV 589, KV 590) a klavírní koncert (D dur „Korunovační“ KV 537).

Mozart byl v posledním roce svého života skladatelsky velmi plodný a zdálo se, že se finanční stav jeho rodiny poněkud zlepšil. Přesto, že se Mozartovo zdraví zhoršovalo, byl Mozart ještě velmi aktivní jak v kompozici, tak i v koncertních činnostech. Se svým přítelem Emanuelem Schikanederem (1751-1812) začal v létě 1791 spolupracovat na opeře *Die Zauberflöte*²² (Kouzelná flétna. KV 620). Během vypracování tohoto díla dostal Mozart ještě od hraběte Stuppacha zakázku na rekviem, které chtěl hrabě vydávat za své dílo pro manželku, která mu nedávno zemřela. Pak od impresária Guardasoniho z Prahy přišla další zakázka na operu k slavnostem korunovace Leopolda II. jako českého krále.

Do Prahy přijel Mozart se svou manželkou Constanze 28. srpna. 5. září zde Mozart dopsal celou operu *La clemenza di Tito* a druhý den, 6. září, byla opera premiérována. Tentokrát Mozartovi nezůstali v Praze dlouho, a vrátili se do Vídně 15. září.

Kromě výše uvedených dvou oper *Die Zauberflöte* a *La clemenza di Tito* (KV 621) Mozartova tvorba tohoto roku obsahuje ještě *Ave verum corpus* (KV 618), dvanáct menuetů (KV 599, KV 601, KV 604), třináct německých tanců (KV 600, KV 602, KV 605), koncert pro klarinet (KV 622), smyčcový kvintet Es dur (KV 614), fantasií C dur pro skleněnou harmoniku²³, flétnu, hoboje, violu a violoncello (KV 616a) aj..

²² Premiéra: 30. září 1791, Vídeň.

²³ Skleněná harmonika je historický hudební nástroj. Jedná se o točící se skleněné misky různého

Na konci listopadu byl Mozart vážně nemocný a slabý. Musel od té doby ležet stále v posteli a nechat jeho manželku Constanze, aby o něj pečovala. Dne 3. prosince se zdálo, že zdravotní stav Mozarta se trochu zlepšil. Další den Mozart dokonce i zpíval se svými přáteli části nedokončeného rekviem. Ale ten večer se jeho stav zhoršil. Dne 5. prosince 1791 Wolfgang Amadeus Mozart zesnul.

průměru od nejmenšího až po největší, upevněné na společné ose. Zvuk zde vzniká třením navlhčených prstů o okraje točících se misek. U originálního nástroje otáčení misek zajišťoval hráč vlastní silou pomocí šlapání na zvláštní poháněcí pedál. (cit. z http://cs.wikipedia.org/wiki/Sklen%C4%9Bn%C3%A1_harmonika 21.06.2012)

3. Klavírní sonáty

3.1 Soupis všech klavírních sonáta Mozarta

	Číslo díla podle Köchlova seznamu	Tónina	Místo vytvoření	Rok dokončení
1.	KV 279	C dur	Mnichov	1775
2.	KV 280	F dur	Mnichov	1775
3.	KV 281	B dur	Mnichov	1775
4.	KV 282	Es dur	Mnichov	1775
5.	KV 283	G dur	Mnichov	1775
6.	KV 284	D dur	Mnichov	1775
7.	KV 309	C dur	Mannheim	říjen - listopad 1777
8.	KV 311	D dur	Mannheim	říjen - listopad 1777
9.	KV 310	a moll	Paříž	léto 1778
10.	KV 330	C dur	Vídeň nebo Salzburg	1783
11.	KV 331	A dur	Vídeň nebo Salzburg	1783
12.	KV 332	F dur	Vídeň nebo Salzburg	1783
13.	KV 333	B dur	Linz (Linec)	konec 1783
14.	KV 457	c moll	Vídeň	14. října 1784
15.	KV 533/494	F dur	Vídeň	KV533: 03. 01 1788 KV 494: 10.01.1786
16.	KV 545	C dur	Vídeň	26.06.1788
17.	KV 547a	F dur	Vídeň	červen 1788
18.	KV 570	B dur	Vídeň	únor 1789
19.	KV 576	D dur	Vídeň	červenec 1789

3.2 Formální členění

	Číslo díla podle Köchlova seznamu	První věta	Druhá věta	Třetí věta
1.	KV 279	Sonátová forma	Sonátová forma	Sonátová forma
2.	KV 280	Sonátová forma	Sonátová forma	Sonátová forma
3.	KV 281	Sonátová forma	Sonátová forma	Sonátová forma
4.	KV 282	Sonátová forma	Menuet - třídílná forma s reprízou	Sonátová forma
5.	KV 283	Sonátová forma	Sonátová forma	Sonátová forma
6.	KV 284	Sonátová forma	Rondo	Variace
7.	KV 309	Sonátová forma	Rondo	Rondo
8.	KV 311	Sonátová forma	Rondo	Rondo
9.	KV 310	Sonátová forma	Sonátová forma	Rondo
10.	KV 330	Sonátová forma	třídílná forma s reprízou	Sonátová forma
11.	KV 331	Variace	Menuet – třídílná forma s reprízou	Rondo
12.	KV 332	Sonátová forma	Sonátová forma	Sonátová forma
13.	KV 333	Sonátová forma	Sonátová forma	Sonátové rondo
14.	KV 457	Sonátová forma	Rondo	Rondo
15.	KV 533/494	Sonátová forma	Sonátová forma	Rondo
16.	KV 545	Sonátová forma	Rondo	Rondo
17.	KV 547a	Sonátová forma	Rondo	
18.	KV 570	Sonátová forma	Rondo	Rondo
19.	KV 576	Sonátová forma	Sonátová forma	Sonátové rondo

3.3 Obvyklá tempa jednotlivých vět

	Číslo díla podle Köchlova seznamu	První věta	Druhá věta	Třetí věta
1.	KV 279	Allegro	Andante	Allegro
2.	KV 280	Allegro assai	Adagio	Presto
3.	KV 281	Allegro	Andante	Allegro
4.	KV 282	Adagio		Allegro
5.	KV 283	Allegro	Andante	Presto
6.	KV 284	Allegro	Andante	Téma: Andante Var. XI.: Adagio Var. XII.: Allegro
7.	KV 309	Allegro	Adante	Allegretto
8.	KV 311	Allegro	Andante	Allegro – Andante – Presto – Adagio – Tempo primo
9.	KV 310	Allegro	Andante	Presto
10.	KV 330	Allegro – Moderato	Andante	Allegretto
11.	KV 331	Andante, Var. V. Adagio Var. VI. Allegro	Tempo di muenet	Allegretto
12.	KV 332	Allegro	Adagio	Allegro assai
13.	KV 333	Allegro	Andante	Allegretto
14.	KV 457	Molto allegro	Adagio	Molt allegro
15.	KV 533/494	Allegro	Andante	Allegretto
16.	KV 545	Allegro	Andante	Allegretto
17.	KV 547a	Allegro	Allegretto	
18.	KV 570	Allegro	Adagio	Allgretto
19.	KV 576	Allegro	Adagio	Allegretto

3.4 Volba tónin

	Číslo díla podle Köchlova seznamu	Tónina první věty	Tónina druhé věty	Tónina třetí věty
1.	KV 279	C dur	F dur	C dur
2.	KV 280	F dur	f moll	F dur
3.	KV 281	B dur	Es dur	B dur
4.	KV 282	Es dur	B dur	Es dur
5.	KV 283	G dur	C dur	G dur
6.	KV 284	D dur	A dur	D dur.
7.	KV 309	C dur	F dur	C dur
8.	KV 311	D dur	G dur	D dur
9.	KV 310	a moll	F dur	a moll
10.	KV 330	C dur	F dur	C dur
11.	KV 331	A dur	A dur	a moll
12.	KV 332	F dur	B dur	F dur
13.	KV 333	B dur	Es dur	B dur
14.	KV 457	c moll	Es dur	c moll
15.	KV 533/494	F dur	B dur	F dur
16.	KV 545	C dur	G dur	C dur
17.	KV 547a	F dur	F dur	
18.	KV 570	B dur	Es dur	B dur
19.	KV 576	D dur	A dur	D dur

C dur: KV 279, KV 309, KV 330, KV 545 F dur: KV 280, KV 332, KV 533/494, KV 547a. B dur: KV 281, KV 333, KV 570. D dur: KV 284, KV 311, KV 576.	A dur: KV 331 G dur: KV 283 Es dur: KV 282	a moll: KV 310 c moll: KV 457
--	--	--

Z výše uvedeného soupisu volby tónin je zřejmé, že jsou pouze dvě sonáty napsány v mollové tónině. Druhá věta v deseti případech je v subdominantní tónině. V jednom případě je druhá věta psána ve stejnojmenné mollové tónině (KV 280). Čtyři sonáty mají druhou větu v dominantní tónině (KV 282, KV 284, KV 545 a KV 576), a jedna sonáta má druhou větu ve vztahu terciové příbuznosti (KV 310). Jedna sonáta má druhou větu zůstávající v hlavní tónině (KV 331). V případě jedné z mollových sonát je druhá věta v paralelní durové tónině (KV 457).

3.5 Volba taktů a výrazových označení

	Číslo díla podle Köchlova seznamu	První věta		Druhá věta		Třetí věta	
		Takt	Výrazové označení	Takt	Výrazové označení	Takt	Výrazové označení
1.	KV 279	4/4	-	3/4	-	2/4	-
2.	KV 280	3/4	-	6/8	-	3/8	-
3.	KV 281	2/4	-	6/8	Andante amoroso	2/2	-
4.	KV 282	4/4	-	3/4	-	2/4	-
5.	KV 283	3/4	-	4/4	-	3/8	-
6.	KV 284	4/4	-	3/4	-	2/2 Var. XII 3/4	Var. XI. Adagio cantabile
7.	KV 309	4/4	Allegro con spirito	3/4	-	2/4	Allegretto grazioso
8.	KV 311	4/4	Allegro con spirito	2/4	Andante con espressione	6/8	-
9.	KV 310	4/4	Allegro maestoso	3/4	Andante cantabile	2/4	-
10.	KV 330	2/4	-	3/4	Andante cantabile	2/4	-
11.	KV 331	6/8 Var. VI. 4/4	Andante grazioso	3/4	-	2/4	Alla turca
12.	KV 332	3/4	-	4/4	-	6/8	-
13.	KV 333	4/4	-	3/4	Andante cantabile	2/2	Allegretto grazioso
14.	KV 457	4/4	-	4/4	-	3/4	Agitato
15.	KV 533/494	2/2	-	3/4	-	2/2	-
16.	KV 545	4/4	-	3/4	-	2/4	-
17.	KV 547a	3/4	-	2/4	-		
18.	KV 570	3/4	-	4/4	-	4/4	-
19.	KV 576	6/8	-	3/4	-	2/4	-

4. Charakteristika hudby

Díky svým cestám po Evropě Mozart již od svého dětství poznal hudbu různých stylů např. italskou hudbu zaměřenou na plynulou, půvabnou melodickou linii, německou hudbu zaměřenou na formální důslednost, přesnost a racionálnost, nově kompoziční dramatičnost v dynamice a melodii, nebo francouzský ohebný, svěží a bohatě ozdobený galantní styl. Je také jasné, že Mozartova hudba též byla ovlivněna skladateli, se kterými se Mozart seznámil, např. Giovannim Sammartinim a Johannem Christianem Bachem, Josefem Haydnem atd.

Hudba Mozarta je v podstatě nejvyšší syntézou klasicismu. Mozart zasáhl do všech oblastí a byl dovršitelem všech forem, které v klasicismu vznikly. Nebořil jejich hrady, ale naplňoval je tím nejkrásnějším obsahem. Jeho hudba nás uchvacuje svou tvořivostí, silou výrazu i jemností svého plynutí. Melodika je velmi živá, přirozená a bohatá. Harmonie není až příliš komplikovaná, ale velice nová, originální a odvážná. Instrumentace je barevně svítivá a zvukově duchaplná.

Vedle krásné plynoucí melodické linie a dalších hudebních prvků navzdory mnoha neúspěchům, finančním nejistotám a neštěstím, která ho potkala za jeho života, z většiny Mozartových děl číší obdivuhodná optimističnost, jakoby člověk věřil, že existuje ideální svět a toužil po něm.

4.1 Klavír a Mozartova klavírní hudba

Předchůdci dnešního klavíru jsou klavichord, cembalo a kladívkový klavír. V Mozartově dětství byly dominantními klávesovými nástroji cembalo a klavichord, na které se Mozart též učil hrát.

Kolem roku 1710, kdy Bartolomeo Christofori²⁴ vynalezl novou mechaniku pro klávesový nástroj²⁵ a také ostatní výrobci jako Gottfried Silbermann (1683-1753), Johann Andreas Stein (1728-1792) a Johann Andreas Streicher (1761-1833) pracovali na dalším zdokonalování nástroje.

Klávesové nástroje, na které se Mozart ve svém dětství učil hrát, měly čistý a zářivý zvuk, ale každý z nich měl nějaký nedostatek. Např. klavichord a cembalo nejen že mají slabý zvuk, ale mají omezené možnosti práce s dynamikou – neumožňují např. crescendo a decrescendo. Oproti klavíru tón u klavichordu a cembala neměl dlouhé znění a proto byly při komponování skladeb hojně používány trylky.

²⁴ Bartolomeo Christofori (1655-1731), italským nástrojářem a vynalezcem klavíru.

²⁵ Tento nástroj měl název „Gravicembalo col piano e forte“ (cembalo, které hraje piano a forte).

Kromě cembala a klavichordu se však Mozart již jako mladý pianista setkal s nástrojem od Johanna Andrease Steina, který byl vyroben s novou klavírní mechanikou. Mimo jiné v roce 1777 W. A. Mozart napsal svému otci dopis ve kterém psal, že dává přednost klavírům od J. A. Steina před Späthovými z důvodu lepší mechaniky: „*Dříve než jsem ještě něco viděl za Steinových prací, byli mi nejmilejší klavíry Späthovy*²⁶. Nyní však musím dát přednost klavírům Steinovým. – Mohu jít do kláves jakým chci způsobem, tón bude vždy vyrovnaný, nebude drnčet, nepůjde tu silněji, tu slaběji či snad že by docela vynechal; jedním slovem – vše je vyrovnáno. ... Jeho nástroje mají obzvláště tu přednost před jinými, že jsou dělány s vypouštěčem. S tím se nezabývá skoro žádný nástrojař. Kladívka, když se dotknou klávesy, skočí ke struně a ihned odpadnou zpět, ať už klávesu nechám stiskutou nebo ji pustím. ... Stein ručí za to, že rezonanční deska se nezlomí a nepraskne. ... To zařízení, na které se tlačí kolenem, je také u něho lépe uděláno než u druhých. Stačí se jen dotknout a už to jde. A jakmile koleno jen trochu odtáhnu, není slyšet ani nejmenší dozvuk“²⁷. To bylo způsobeno tím, že J. A. Stein již do svého nástroje přidal vypouštěč, který byl velkým převratem v dějinách klávesových nástrojů.

I přesto, že kladívkové klavíry byly velice odlišené od cembala a klavichordu, mají k dnešnímu klavíru, jak ho známe, ještě hodně daleko. Za prvé byly poměrně menší: rozsah klaviatury byl pět oktáv, struny a rezonanční deska byly tenčí a proto i zvuk byl slabší. Naopak basové tóny u tehdejšího kladívkového klavíru zněly čistěji a vyrovnaněji.

Moderní klavíry, které v současné době známe, jsou zřetelně větší než kladívkové klavíry: mají větší objem, rozsah klaviatury se rozšířil do sedmi oktáv, struny jsou mnohem silnější i tlustší a je jich více. Basové tóny jsou sice hlasitější, ale méně průzračné. Díky dlouholetému zlepšování, moderní klavíry hrají velmi důležitou roli v hudbě od doby hudebního romantismu až dodnes.

Ať už hrajeme Mozartovu klavírní hudbu na dobovém kladívkovém klavíru či na moderním nástroji, musí být Mozartova hudba vždy perlivá, zářivá, bystrá, jasná, klidná, čistá, hravá a šťastná.

²⁶ Franz Jakob Späth (zemřel v roce 1796). Byl to významný varhanář a klavírník. Stavěl cembala a pianoforte po Silbermannově způsobu.

²⁷ SÝKORA, Václav Jan. *Dějiny klavírního umění: I. Dějiny nástroje*. Netolice: Jiří Churáček JC-Audio, 2005, s. 40.

5. Klavírní sonáta KV 330

Datum vytvoření cyklu Mozartových klavírních sonát KV 330 – KV 332 dodnes není úplně jasný. Podle hudební encyklopedie Grove byly tyto sonáty složeny v roce 1781, když byl Mozart v Mnichově. Podle Köchlova seznamu byly tyto sonáty složeny během let 1781 – 1783. Podle Neue Mozart-Ausgabe (Nové Mozart-Vydání) nadace Mozarteum Salzburg, byly tyto sonáty vytvořeny roku 1783 ve Vídni nebo v Salzburgu. V této práci budeme nahlížet na tyto vybrané skladby po stránce formální a interpretační.

5.1 Allegro moderato

Formální analýza

První věta: C dur, sonátová forma, takt dvoučtvrtěový, Allegro moderato (mírně rychle).

Celkové takty: 150.

	Takt	Tónina
Expozice	1. – 58.	
<u>Hlavní téma</u>	1. – 16.	C dur
- mezivěta	16. – 18.	
<u>Vedlejší téma</u>	19. – 30.	G dur
- mezivěta	30. – 42.	
Kóda	42. – 54.	
Kadence	54. – 58.	
Provedení	59. – 87.	C dur – G dur
Repríza	88. – 150.	
<u>Hlavní téma</u>	88. – 95.	C dur
- mezivěta	96. – 102.	
- mezivěta	103. – 105.	
<u>Vedlejší téma</u>	106. – 117.	C dur
- mezivěta	117. – 129.	
Kóda	129. – 140.	
Závěr	141. – 150.	

Expozice obsahuje šestnáctitaktové hlavní téma a jedenáctitaktové vedlejší téma. Hlavní téma je v tónině C dur a vedlejší téma v G dur. Mezi hlavním tématem a vedlejším tématem je třítaktová mezivěta. Vedlejší téma končí v taktu 30. a hned nastoupí další mezivěta. V taktu 31. Mozart velmi geniálně použil mimotonální septakord k mimotonální dominantě. Následně pak mezivěta moduluje do G dur.

Mezivěta od 30. taktu do 42. taktu je složená ze třech menších částí (příklad 1). Po této mezivětě v taktu dvaadvacátém nastupuje hned první kóda, po které následuje kadence, která končí v taktu padesátém osmém.

Příklad 1

Provedení nastupuje od taktu 59. a trvá do taktu 87.. V průběhu taktů 84 - 86 se náhle objevují prudké změny dynamiky subito forte a subito piano. Taková nečekaná dynamická změna je typickým charakterem Mannheimské školy (příklad 2), která měla výrazný vliv na kompoziční styl Mozarta.

Příklad 2

Repríza nastupuje od taktu 88. po chromatických střídavých tónech v taktu 87.. V repríze se opět objevuje hlavní téma s menšími změnami. Od taktu 106. se vedlejší téma opakuje a v taktu 109. moduluje z dominanty G dur na dominantu C dur a tím se vrací zpět do základní tóniny. Od taktu 117. se opět objevuje mezivěta spojená s kódou, která obsahuje vrchol této věty v taktu 139.. První věta končí závěrem od 145. taktu do taktu 150..

Poznámky k interpretaci

Tato sonáta byla napsána během roku 1781 – 1783, kdy se Mozart snažil opustit své rodné město, aby mohl začít svůj samostatný život ve Vídni. Mozart, génius, který měl extrovertní a veselou povahu, byl po odchodu ze Salcburku ještě více sebevědomý a činorodý. Ať byla tato sonáta napsána v Mnichově, ve Vídni anebo později v roce 1783 v Salcburku, je patrné, že v době kdy Mozart tuto skladbu skládal, byl šťastný.

Interpretace hudební, anebo literární, je v zásadě vždy subjektivní. Interpret zpravidla nejdříve opakovaně čte dané dílo a snaží se mu porozumět. Po podrobném přečtení nastupuje proces hledání interpretace ve smyslu výkladu studovaného díla. Součástí tohoto výkladu se kromě interpretovaného díla stávají také znalosti a zkušenosti interpreta. Tím působí každá interpretace originálně a jedinečně, a interpret touto jedinečností vkládá do díla svůj podpis.

Pokud jde o interpretaci Mozartových klavírních skladeb, jedním z nejobtížnějších úkolů je pravděpodobně kromě průzračné techniky především práce s dynamikou. Je těžké dělat velké dynamické rozdíly, pokud např. z *forte* chceme okamžitě přejít do *piano* a naopak. Pokud se ovšem nesoustředíme příliš na techniku a zaposloucháme se do hudby, měla by nás sama vést a provedení takového charakteristického úseku by se automaticky mělo stát jednodušším.

Co se týče dané sonáty, první takt je psán ve *forte*. Nelze jej však chápat jako *forte*, jaké známe ze skladeb romantismu, jelikož musíme zohlednit dobu, kdy tato sonáta byla zkomponována a také pro jaké nástroje byla psána (tehdejší nástroje neměly dynamické možnosti dnešního pianoforte). Bylo by tedy lepší, chápat psané *forte* dynamicky spíš jako výzvu ke smělé a svítivé hře, kde jasně zazní hlavní téma skladby.

Co se týče frázování, druhou osminu v prvním a třetím taktu by bylo dobré hrát s představou zatížení, aby se nám lépe spojila s následující skupinkou a vynikla tak melodie. Levou ruku je třeba hrát vyrovnaně jako doprovod s aktivními prsty ovšem přesto zpěvně. Pro ještě lepší citění fráze, je dobré chápat první čtyři takty jako jednu frázi (viz příklad: 1. věta - 1).

Příklad: 1. věta - 1 *moderato* Entstanden in Wien

V mezivěť, která následuje po hlavním tématu je důležité poslední tři šestnáctiny 18. taktu hrát s nepatrným nádechem, aby skok o decimu dolů zněl elegantně a beze spěchu (Příklad: 1. věta - 2).

Příklad: 1. věta - 2

Na začátku kódy v taktech 42 a 43 můžeme přidat dynamický kontrast např. zářivé forte do taktu 42 a subito piano jako echo do taktu 43 (Příklad: 1. věta - 3).

Příklad: 1. věta - 3

V taktu 129 se setkáváme se dvěma stoupajícími stupnicemi s trylkou v kódě (Příklad: 1. věta - 4). Každý trylek je potřeba zahrát zřetelně a při hraní tohoto úseku nespěchat a mít stále volné zápěstí i na tomto místě by bylo možné použít dynamické echo.

Příklad: 1. věta - 4

Pokud jde o pedál, v Mozartových skladbách je vhodné jej používat střídavě, abychom se přiblížili zvuku tehdejších nástrojů. Důležité je hrát větu jakoby na jeden dech a plynule.

5.2 Andante cantabile

Formální analýza

Tato pomalá věta je psaná ve formě A-B-A čili třídílné písňové formě, kde A je v tónině F dur a díl B je v tónině f moll. Je to jedna z Mozartových nejromantičtějších skladeb.

Celá věta začíná velmi zpěvně a klidně v F dur jako jasné nebe a svítící slunce. Po repetici následuje díl A2. V tomto úseku se moduluje do g moll a atmosféra se změní na temnější. Po kódě se objeví díl B1 v f moll s doprovodem v šestnáctinových notách jako kapky deště. Od taktu 24 se moduluje z f moll do As dur. Od taktu 28. začíná díl B2 a v tomto úseku se neustále moduluje přes mimotonální sedmý stupeň, a mimotonální dominantu. Po kódě se znovu objeví krásný zpěvný díl A1. Celá věta končí kódou s motivem dílu B1 v durové tónině.

Celá druhá věta má 46 taktů a charakteristickou rytmickou figurou jejího hlavního motivu

je , který se objevuje v každé frázi této věty.

Andante cantabile, tříčtvrt'ový takt (3/4). Písňová třídílná forma. Počet taktů: 64

	Takt	Tónina
A1	1. – 8.	F dur
A2	8. – 16.	G moll – C dur – B dur
Kóda	16. – 20.	F dur
B1	20. – 28.	f moll
B2	28. – 36.	As dur – f moll
Kóda	36. – 40.	f moll
A1	40. – 48.	F dur
A2	48. – 60.	
Kóda	60. – 64.	

Poznámky k interpretaci

Tato věta má charakter plynoucí, zpěvný a milostný.

Při hře této věty, měli bychom mít v představě dlouhou frázi a každou frázi končit něžně a plynule spojovat jednu frázi s druhou (Příklad: 2. věta - 1).

Příklad: 2. věta - 1

Andante cantabile
dolce
p
p
cresc.

Pasáž od taktu 8 po repetici do taktu 12 můžeme chápat jako jednu dlouhou linii. I přesto v ní můžeme frázovat tak, aby zněla s malými povzdechy (Příklad: 2. věta - 2).

Příklad: 2. věta - 2

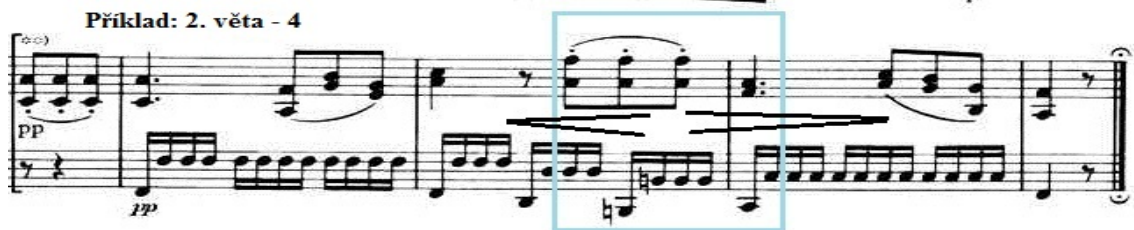
8
cresc.
p crescendo
p

Během celé skladby je důležité udržovat plynulost melodie i doprovodu. V doprovodu taktů 21 až 24 (Příklad: 2. věta - 3) můžeme každou první šestnáctinu hrát trochu zatěžkaně, a pravou rukou hrajeme melodii co nejvýraznějším legatem.

Příklad: 2. věta - 3

21
pp

Na závěr je možné hrát kódu crescendem i decrescendem (Příklad: 2. věta - 4) při představě jemného vánku po dešti za vycházejícího slunce.

5.3 Allegretto

Formální analýza

Tato třetí věta je psána ve formě sonátové kombinované s rondem, podobně jako v první větě této sonáty. Motiv hlavního tématu (Příklad: 3. věta - 1) se po celé třetí větě často objevuje.

Příklad: 3. věta - 1

Hlavní téma je velmi živé. V devátém taktu se téma opakuje tentokrát jako instrumentální tutti pomocí rozloženého akordu v doprovodu, proto tady hudba zní otevřeně a živě. Mezivěta začíná rozkladovou pasáží od taktu šestnáctého. Po čtyřtaktové pasáži začíná jiná hudba, která je někdy chybně považována za vedlejší téma, které začíná skutečně od taktu třiatřicátého. Vedlejší téma je klidnější než hlavní téma a jeho melodie je plynulejší. Po vedlejšímu tématu následuje od taktu 59 do taktu 68 vnitřní kóda v G dur.

	Takt	Tónina
Expozice		
<u>Hlavní téma</u>	1. - 16.	C dur
mezivěta	16. – 32.	
<u>Vedlejší téma</u>	33. – 47.	G dur
mezivěta	47. – 51.	
Kóda	51 - 68	
Provedení	69. – 95.	G dur – C dur
Repríza		
<u>Hlavní téma</u>	96. – 111.	C dur
mezivěta	111. – 131.	
<u>Vedlejší téma</u>	131. – 146.	C dur
mezivěta	146. – 149.	
Kóda	150. - 171	

Od taktu 69 do taktu 96 je provedení v G dur. Tato část věty má chrakter tajemný, jakoby Mozart improvizoval v průběhu komponování. Mezi taktem devětasedmdesátým a šestaosmdesátým, a mezi taktem šestaosmdesátým a pětadevadesátým má hudba stále tajemný charakter, a tento úsek působí jako příprava na následující reprízu, kde se hudba mění na otevřenou a vzdušnou.

Zvláštnost v repríze je mezi taktem stovčacátým čtvrtým a sto třicátým prvním, kde Mozart napsal modulaci, která působí naprosto přirozeně.

Hudba tohoto úseku moduluje přes různé mimotonální akordy, např. akord v taktu sto dvacátém čtvrtém c-e-g-b má funkci mimotonálního dominantního septakordu k tónickému akordu F dur v taktu sto dvacátém pátém, který ve skutečnosti je subdominanta v tónině C dur. V taktu sto dvacátém šestém a stovčacátém sedmém se moduluje přes dvě mimotonální dominanty do C dur, a od taktu stotřicátého prvního se objeví vedlejší téma v téže tónině. Od sto šedesátého taktu zazní kóda, kterou Mozart napsal pomocí figury hlavního tématu (př: 3-1 a 3-1-1).

Příklad: 3.věta - 1

Příklad: 3. věta - 1 - 1

Poznámky k interpretaci

Tato třetí věta není technicky příliš obtížná, ale je dobré se podívat na některá zajímavá místa, která by nemusela být zpočátku jasná.

Pro klavíristy je někdy těžké se rozhodnout jak hrát ozdoby v Mozartových skladbách. Skutečnost je však taková, že Mozart nechal interpretům určitou svobodu při provedení svých ozdob²⁸.

Např. hned ve čtvrtém taktu (Příklad: 3. věta - 2) se objevuje trylek, který lze hrát tzv. buď shora, anebo ze zdola. Prakticky by bylo v prvním případě (shora) znění: f – e – f – e – f – e – d, což ovšem poruší plynulost linie. V druhém případě (z dola) e – f – e – f – e – d je linie plynulejší. Případně je možné zahrát e – f – e – d – e – d (Příklad: 3. věta – 2 – trylky). V tomto případě by se tedy z trylky stal obal, nicméně záleží jen na interpretovi, kterou variantu si zvolí.

²⁸ Eva a Paul BADURA-SKODA. *Interpreting Mozart on the keyboard*. USA 1962. str. 69

Příklad: 3. věta - 2

Příklad: 3. věta - 2 - trylky

V této větě by bylo na místě uvážit použití pedálu, aby byl zvuk stál čistý a barevný. Také nesmíme zapomenout na kontrast mezi expozicí a provedením, expozice je hravější a provedení lyričtější.

6. Klavírní sonáta KV 331

Není známo, kde přesně byla tato sonáta zkomponována. Bylo to však v roce 1783 pravděpodobně ve Vídni anebo Salcburgu²⁹. Je to druhá sonáta, kde je první věta psána variační formou.³⁰

První věta jsou variace Andante Grazioso. Téma je osmnáctitaktové a po něm následuje šest variací. Druhá věta je třídílná: Menuet s Triem. Třetí větu Allegretto s označením Alla Turca ve formě ronda česky známe pod názvem “Turecký pochod“ a je to možná jedna z nejznámějších Mozartových skladeb a jedna z nejznámějších skladeb vůbec.

6.1 Andante grazioso

Formální analýza

Všechny variace kromě třetí jsou psány v tónině A dur. Třetí variace je v tónině a moll. Jde o formální variace, kdy je ve všech šesti variacích obměňováno a variováno šestnáctitaktové téma.

Téma (Příklad: 1. věta -1) je ve formě malé třídílné a – b – a. Díl a je perioda tvořena čtyřtaktovým předvětím a čtyřtaktovým závětím. Poté následuje díl b od taktu 9. do 12. taktu. Po dílu B se opět navrácí téma a (čtyři takty), po kterém zazní krátká dvoutaktová kóda. Ve všech šesti variacích je forma stejná.

Příklad: 1. věta -1
Andante grazioso
Entstanden in Wien (oder Salzburg), 1783

²⁹ Viz příloha Sonáta KV 331

³⁰ Mozartova první klavírní sonáta psaná ve formě variace je třetí věta sonáty KV 284 D dur, která se skládá z tématu a dvanácti variací.

Poznámky k interpretaci

Antonio Salieri ve filmu „Amadeus (1984)“ o Mozartově hudbě mluvil takto: „*Je tak plná touhy, takové nesplnitelné touhy. Měl jsem dojem, jako kdybych naslouchal Božímu hlasu.*“ (*Filled with such longing, such unfulfillable longing. It seemed to me that I was hearing the voice of God.*)

Stejně na nás působí i hlavní téma této první věty.

V této větě je velice důležité udržovat linii frází. Plynulost a tok melodie hrají zásadní roli v udržení celistvosti a formy této věty.

Je dobré začít hrát hlavní téma jakoby z ničeho a vystihnout ve své interpretaci „nevinnou“ náladu tématu. Tato nálada se samozřejmě v průběhu variací mění, nicméně plynulý charakter je třeba zachovat i v rychlejších částech.

Aby vyšel najevo „dialog“, který se odehrává mezi oběma pásmi pravé a levé ruky, je dobré používat pedál střídmě. Je důležité zachovat vyrovnanost všech hlasů, aby jedna ruka nepřehlušovala druhou, protože obě ruce v tuto chvíli hrají důležitou roli (Příklad: 1. věta – 2).

Příklad: 1. věta – 2

Andante grazioso

Po dílu a následuje čtyřtaktový díl b. V posledních dvou taktích dílu b, by bylo příhodné přidat malé crescendo a krátké ritardando jako konec této fráze a napojení na další frázi (Příklad: 1. věta – 3).

Příklad: 1. věta – 3

Na závěr prvních pět dob v taktu 17 je dynamika *forte*, ale na šestou dobu, která je jakoby předtaktím 18. taktu, je dobré zahrát subito piano, jako ozvláštnění konce tématu. (Příklad: 1. věta – 4)

Příklad: 1. věta – 4

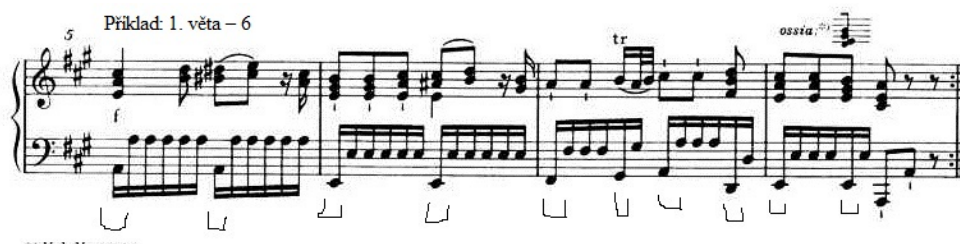
Variace I.

V této variaci se střetává hravost artikulace s napětím dizonancí průtahů (Příklad: 1. věta – 5).

Příklad: 1. věta – 5

Od 5. taktu je třeba upozornit na dynamiku a použití pravého pedálu. Zde hraje levá ruka roli tutti orchestru hrajícího doprovod a proto nesmí být hrána příliš silně. Pedál se tu užívá krátce jak je patrné v příkladu (Příklad: 1. věta – 6).

Dále v taktech 10, 11 a 12 jsou repetované tóny. Ty lze hrát s crescendo, místo užití sforzanda jak je označeno v notách, abychom vytvořili jakési napětí (Příklad: 1. věta – 7).

Příklad: 1. věta – 7

Variace II

Typické pro tuto variaci jsou opakované trioly. Kromě pružných prstů, volného zápěstí je zpěvná hra zásadní pro odpovídající interpretaci této variace. Též bychom měli výrazně hrát melodický klesající průchod (Příklad: 1. věta – 8) pomocí přirozené váhy ruky a pevně postavených prstů.

V této variaci se pedál používá pro plnější zvuk jen krátce. Pravá ruka zdůrazňuje první tón každé trioly, a levá ruka hraje lehce a živě. (př. 1-9).

Variace III

Tónina této variace je a moll, a její charakter se náhle změní na smutný.

První čtyři takty se hrají jemně a plynule, ale od taktu 5 do taktu 8 začíná melodie v oktávách a dynamika se mění ve forte. Aby oktávy zněly více vázaně, mohli bychom hrát trochu s nepatrným prodloužením první šestnáctiny každého taktu (Příklad: 1. věta – 10).

Příklad: 1. věta – 10

Obtížné v této variaci jsou oktávy, které tvoří melodii. Oktávy se lépe hrají volným zápěstím a s pomocí pravého pedálu (Příklad: 1. věta – 11).

Příklad: 1. věta – 11

Variace IV.

V této variaci je časté použití pedálu pro vázání tónů a lepší zvuk velice důležité. Na první takt je možné použít delší pedál, aby zněl bas při křížení rukou. Pro pohodlnější hraní této variace, levá ruka hraje s nenápadným rubatem (Příklad: 1. věta – 12) a hraje do dna kláves, aby byl zvuk znělejší.

Příklad: 1. věta – 12

Variace V

V této variaci jsou doprovod a melodie stejně důležité a obsahují krásu rokokových hudebních prvků. Melodie se hraje otevřeně a svítivě, aby zvuk byl jistější. Nelze zapomenout na melodičnost doprovodu. Melodii by bylo dobré hrát volným zápěstím zněle a jasně (Příklad: 1. věta – 13).

VAR. V Příklad: 1.věta – 13

Adagio

p

Variace VI

Poslední variace je ve čtyř čtvrt'ovém taktu plná energie a vyžaduje, aby interpret hrál čistě, barevně, volně a radostně. Obsahuje části, které jsou náročnější a vyžadují interzivnější cvičební pro dosažení dobrého zvládnutí této variace (Příklad: 1. věta – 14).

Příklad: 1. věta – 14

f

ostia:

u)

p

Kromě výše uvedených příkladů jsou ještě dva takty, které je nesnadné hrát zcela čistě (Příklad: 1. věta – 15). Pomalé a soustředěné cvičení je zásadní.

Příklad: 1. věta – 15

f

18^a 1.

6.2 Menuetto – Trio

Formální analýza

Tato druhá věta se skládá ze dvou částí: Menuet a Trio.

Menuetto:

Díl	Takt	Tónina
a	1 - 18	A dur – E dur
B	19 - 30	e moll
a a kóda	19 - 30	A dur

Trio:

Díl	Takt	Tónina
a	1 - 20	D dur -
mezivěta	20 - 24	e moll
b	24 – 36	
a	36 - 52	D dur

Menuet této věty je psán novým stylem skladby italských tanců, kterým se Mozart nechal inspirovat od Johanna Schoberta (1720-1767), který ovlivnil Mozarta svými menuety³¹.

Menuet má 48 taktů a je psán v písňové formě, v níž se vyskytují tři díly a kóda.

Prvních 4 takty zní introdukce. Od 5. taktu tanec začíná dílem a v tónině A dur a moduluje se do E dur od taktu 11 do taktu 18.

Díl b začíná od 19. taktu v tónině e moll, a do 30. taktu se moduluje do E dur.

Je zajímavé, že se v dílu B objeví figura doprovodu, která byla např. v 11. taktu v předchozím díle a (Příklad: 2. věta – 0).

³¹ Jin-Man Lin, *Teaching and Research of piano sonatas of W. A. Mozart*. Chuen-Yin, 2008, s. 205.

Příklad: 2. věta – 0

Trio je také psáno v malé třídílné formě, a je to v tónině D dur.

Začátek tria je klidný a charakter této skladby je podobný IV. variaci první věty této sonáty.

V prvním díle je časté střídání melodie.

Od taktu 17 hudba moduluje nejdříve přes mimotonální dominantní septakord h-dis-fis-a do e moll, a dále moduluje do A dur do taktu 36.

Díl a se znovu objeví od 37. taktu v tónině D dur. Celé trio končí v taktu 52. Po repetici se hudba vrací do menuetu, kde je hlavní tónina A dur.

Poznámky k interpretaci

V menuetu se nesečkáváme s žádnou obtížnou technikou, ale je velmi důležité dbát na tanečnost, dynamiku, správně zvolené tempo a plynulost tria.

V triu je někdy vhodné použít rubato, např. při pohybu melodie ve velkých skocích, čímž upozorníme na změnu polohy melodie a udržíme rovnováhu mezi melodií a doprovodem. Doprovod v pravé ruce musí vyjít z pevných prstů, zvuk však zůstává jemný (Příklad: 2. věta – 1).

Příklad: 2. věta – 1

Trio

6.3 Allegretto

Formální analýza

Tato třetí věta (Turecký pochod) začíná v a moll ve formě ronda, která obsahuje tři díly A – B – A. Každý díl je rozdělen na čtyři menší dílky, a každý dílek má 8 taktů. Závěr této věty je jako gradace zařazena kóda.

Díl		Takt	Tónina
A	a	1 - 8	a moll
	b	9 - 16	C dur
	a	17 - 24	a moll
	c	25 – 32	A dur
B	a1	33 – 40	fis moll
	b1	41 - 48	A dur
	a1	49 - 56	f moll
	c	57 - 64	A dur
A	a	65 - 72	a moll
	b	73 - 80	C dur
	a	81 - 88	a moll
	c	89 - 96	A dur
Kóda		97 - 127	A dur

Poznámky k interpretaci

Tato skladba vyžaduje čisté hraní, bystré a pevné prsty a tvořivost při hře. Je důležité příliš nevyrazet první osminku v doprovodu v levé ruce. Hravý a sebevědomý charakter skladby musí být zachován, ovšem je důležité držet ze začátku zvolené tempo a nezrychlovat.

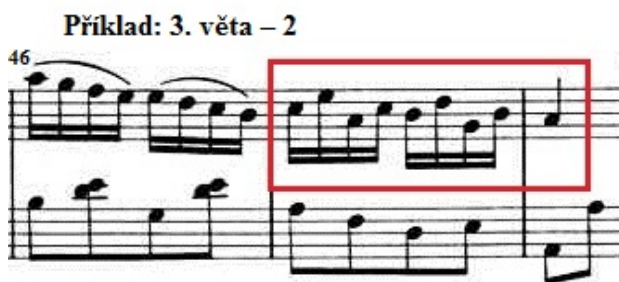
Příklad 3. věta – 1 ukazuje konec jedné fráze a začátek druhé. Je důležité počkat, nadechnout se a teprve potom začít novou frází a nespěchat. Pro ulehčení je dobré si představit přirozenou mluvu, kde je také důležité mezi větami se nadechnout a v klidu začít. (Příklad: 3. věta – 1)

Příklad: 3. věta - 1

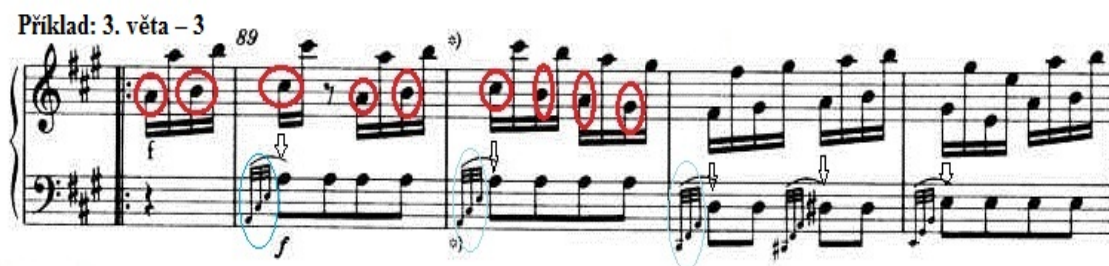
V místě vyobrazeném v příkladu 3. věta – 2 je důležité cvičit pravou ruku v pomalém tempu, aby prsty získaly stabilitu a v rychlejším tempu vyzněly všechny noty a abychom se vyhnuli nejasně vyřčenému (vyhranému) konci. (Příklad: 3. věta – 2)

Příklad: 3. věta – 2

Těžištěm v níže uvedeném úseku je palec. Uvolněné zápěstí nám bude velmi nápomocné. Pedál se zde užívá jen krátce a lehce po každém arpeggiu. Je důležité hrát nejprve arpeggio a až potom pravou ruku současně s hlavním tónem (Příklad: 3. věta – 3).

Příklad: 3. věta – 3

Závěr

Tvorba Wolfganga Amadea Mozarta je dodnes velmi populární a stále ovlivňuje nejen hudební společnost. Je známa nejen v Evropě, ale po celém světě. Navzdory tomu, že byl Mozart během svého života podceňovaný, jeho hudba se po jeho smrti stala vysoce ceněnou. Vždy obsahuje optimismus, kterým Mozart překypoval.

„Mozart je slunce“, řekl kdysi slavný český skladatel Antonín Dvořák.

K lepšímu pochopení Mozartovy hudby a k jejímu provedení je nutné studovat jeho život. Se znalostí jeho osudu a osobnosti si snadněji můžeme představit, co chtěl Mozart svou tvorbou vyjádřit a jaké emoce při komponování pociťoval. Čím více víme o Mozartovi, tím snadněji a lépe pochopíme jeho hudbu.

Jako jeden z největších mistrů klasické hudby je Mozart znám nejen mezi hudebníky, ale též mezi lidmi různých oborů a vrstev. Motivací ke zpracování této práce je autorův osobní a nadšený zájem o W. A. Mozarta a jeho tvorbu.

Cílem této práce je vyjádřit vlastní pohled na vybrané sonáty W. A. Mozarta, na jejich interpretaci, na jeho klavírní dílo a ukázat na souvislosti mezi jeho hudbou a jeho životem.

Prameny a literatura

Monografie

DAŇKOVÁ, Iva. *Prahou Wolfganga Amadea Mozarta*. 1. vyd. Praha: Plus, 2010, 71 s. Prahou slavných osobností. ISBN 9788025900109.

YU, Run-Xian et al. *Xi Fang Yin Yue Tong Shi*. 8. vyd. Shanghai: Shanghai yin yue chu ban she, 2008, s. 193-206. ISBN 7-80553-950-2.

CHEN, Ming-Mei. *Mo zha te gang qin yin yue yan jiu*. Taiwan: Quan yin yue pu chu ban she, 1986. ISBN 4717769100655.

JANSEN, Johannes. *Wolfgang Amadeus Mozart: 1756-1791*. Překlad Jitka Kňourková. Budapest: Vince Kiadó, c2006, 96 s. ISBN 38-228-3676-1.

Klavdívkový klavír. SÝKORA, Václav Jan. *Dějiny klavírního umění: I. Dějiny nástroje*. Netolice: Jiří Churáček JC-Audio, 2005, 39 - 40. ISBN 80-723-2267-2.

LIN, Jin Man. *Mo cha er te gang qin zou ming qu jiao xue yan jiu*. 4. vyd. Taiwan: Quan Yin Yue Pu Chu Ban She, 2008, 399 s. ISBN 7769100648.

LIU, Chih-Ming. *Xi yang yin yue shi yu feng ge*. 4. vyd. Taiwan: Quan yin yue pu chu ban she, 1985.

Maria Anna (Wlburga Ignatia) Mozart. GROVE, George a Stanley SADIE. *The New Grove dictionary of music and musicians*. Washington, D.C.: Grove's Dictionaries of Music, 1980, s. 680. ISBN 0333231112.

Mozart, (Johann Georg) Leopold; Mozart, (Johann Chrysosom) Wolfgang Amadeus. RANDER, Don Michael. *The Harvard biographical dictionary of music*. Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 1996, 614 - 617. ISBN 6-743-7299-9.

Nástup kladívkového klavíru • Mozart. SÝKORA, Václav Jan. *Dějiny klavírního umění: II. Dějiny hry a pedagogiky*. Netolice: Jiří Churáček JC-Audio, 2006, s. 33-35.

NAVRÁTIL, Miloš. *Dějiny hudby: přehled evropských dějin hudby*. [2. vyd., upr. a dopl.]. Olomouc: Votobia, 2003, s. 123-134. ISBN 80-722-0143-3.

PENG, Sheng-Jin. *Tan gang qin de yi shu*. Taiwan: Quan yin yue pu chu ban she, 1985, 450 s. ISBN 2224200300427.

TICHÁ, Libuše. *Slyšet a myslet u klavíru: práce na rozvoji talentu interpreta-klavíristy*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění, 2009, 174 s. Hudební pedagogika. ISBN 978-80-7331-151-3.

Vídeňský klasicismus. SÝKORA, Václav Jan. *Dějiny klavírního umění: III. Dějiny klavírní literatury*. Netolice: JC-Audio (Jiří Churáček), c2010, 66 - 70. ISBN 978-808-7132-142.

WEISS, David. *Mozart: člověk a génius*. Praha: ODEON, 1977.

Wolfgang Amadeus Mozart. GROVE, George a Stanley SADIE. *The New Grove dictionary of music and musicians*. Washington, D.C.: Grove's Dictionaries of Music, 1980, s. 680-744. ISBN 0333231112.

Wolfgang Amadeus Mozart. LIU, Chih-Ming. *Xi yang yin yue shi yu feng ge*. 4. vyd. Taiwan: Quan yin yue pu chu ban she, 1985, s. 254-258.

ZHANG, Mei-Hui. *Mo zha te gang qin zou ming qu zhi yan jiu*. Taiwan: Quan yin yue pu chu ban she, 1983.

Prameny (hudebniny)

NMA IX/25/2: Klaviersonaten · Band 2 (Wolfgang Plath und Wolfgang Rehm, 1986, BA 4601, 188 Seiten) – Internationale Stiftung Mozarteum, Online Publications (2006)

Prameny (audio)

Mozart: The Piano Sonatas. Mitsuko Uchida, Philips

Internetové zdroje

Mozart's compositional method. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://en.wikipedia.org/wiki/Mozart%27s_compositional_method

Beethoven and Mozart. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://en.wikipedia.org/wiki/Beethoven_and_Mozart

Haydn and Mozart. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://en.wikipedia.org/wiki/Haydn_and_Mozart

Mannheim school. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Mannheim_school

Nannerl Notenbuch. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Nannerl_Notenbuch

PŘÍLOHY